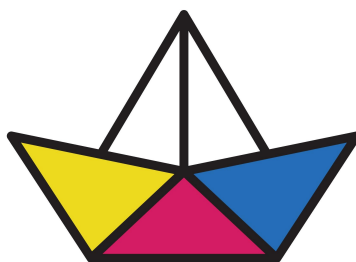

Metodický průvodce pro školy po tragické události na FF UK

Doporučení pro vedení

Doporučení pro vyučující

Doporučení pro rodiče

jules a jim

kontakt: prevence@julesajim.cz

Autorský tým:

Matyáš Grimmich, Markéta Borovcová, Veronika Kanát

Konzultantský tým:

Julie Mastná, Iva Stuchlíková, Marek Fajfr, Jindřich Monček,
Daniela Sejpalová, Petra Kozlíková

Jules a Jim, z.ú.

leden 2024

Obsah metodického průvodce pro školy

Úvod.....	2
I. Chronologický postup práce.....	3
1. Setkání vedení a školního poradenského pracoviště.....	4
1. 1 Stanovisko školy.....	4
1. 2 Plán práce školy.....	6
2. Informování zaměstnanců*kyň školy o stanovisku a dalším postupu práce školy.....	7
2. 1 Krizové řízení práce.....	7
2. 2 Mimořádná schůzka pedagogického sboru.....	7
0) Rituál.....	7
1) Nabídka podpory pro vyučující a žáky*ně.....	7
2) Postup podpory žáků*yň a kdo má vůbec podporu nabízet.....	8
3. Informování zákonných zástupců o stanovisku školy a dalším postupu práce školy.....	12
3. 1 Informace o stanovisku a dalším postupu školy.....	12
3. 2 Výzva ke spolupráci rodičů se školou.....	13
3. 3 Výzva k rodičům, aby o události se svými dětmi mluvili.....	13
3. 4 Mapa podpory pro rodiče a děti.....	14
4. Práce s třídními kolektivy, příp. jednotlivci.....	15
5. Průběžné monitorování a vyhodnocování situace vedením a ŠPP.....	16
II. Mapa podpory.....	17
1. Podpora pro děti a dospívající.....	17
2. Podpora pro rodiče a zákonné zástupce.....	18
3. Podpora pro vyučující a další zaměstnance*kyně.....	18
III. Další zdroje a metodické materiály:.....	19

Úvod

Vážené členky a členové vedení škol a školních poradenských pracovišť,

po nedávné tragické události na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy jsme se jako organizace zabývající se rizikovým chováním a podporou wellbeingu na školách rozhodli*ý sepsat **podpurný materiál určený především vedením škol a školním metodikům*čkám prevence**. Tento *Metodický průvodce pro školy* má za cíl nabídnout školám konkrétní možné **postupy efektivního řízení a podpory v krizové situaci**. Naším záměrem je také předejít případným rizikovým jevům, které by období po tragické události mohlo přinést.

V textu naleznete metodická doporučení (včetně pojmenování přínosů a rizik), **jak postupovat při práci s jednotlivci, třídními kolektivy, vyučujícími a rodiči a zákonnými zástupci**.

V textu používáme často označení „děti“, myslíme tím ale všechny, kdo chodí na **základní a střední školy** a řadu opatření lze použít i pro **mateřské školy**.

Metodika má sloužit jako **základní orientace** a představujeme v ní v našich očích ideální postup práce. Metodiku zároveň doprovází další podpurné materiály pro vyučující, především pro ty třídní.

Všechny uvedené postupy mají doporučující charakter a nabízí možné postupy zvládnutí krizové situace. Návrhy obsažené v doporučeních by měly být chápány jako flexibilní rámec, který umožňuje škole přizpůsobit svou reakci konkrétním okolnostem a potřebám všech zúčastněných. Jules a Jim z.ú. nenesou žádnou odpovědnost za konkrétní rozhodnutí, která škola na základě těchto doporučení učiní.

V Metodickém průvodci naleznete:

- doporučení pro vedení
 - jak komunikovat se zapojenými aktéry - s vyučujícími, žáky*němi, rodiči a zákonnými zástupci
- doporučení pro vyučující
 - jak komunikovat s jednotlivci
 - jak komunikovat s třídními kolektivy
- doporučení pro rodiče a zákonné zástupce
- mapu pomoci
- odkazy na další užitečné materiály

Přílohy:

- příloha č. 1: **Metodický průvodce pro vyučující po tragické události na FF UK** (v textu dále jen jako „**Metodický průvodce pro vyučující**“)
- příloha č. 2: **Kde najdu pomoc a podporu?**

I. Chronologický postup práce

Je zcela v pořádku, že má každá škola svůj postup preventivní práce. Dále popisujeme společný základ práce. Konkrétní postup je potřeba vždy přizpůsobit kontextu konkrétní školy tak, aby dával smysl a byl pro všechny zúčastněné užitečný. Proto doporučujeme před jakýmkoliv dalšími kroky realizovat **schůzku vedení školy a týmu školního poradenského pracoviště**, na které se probere a odsouhlasí **jednotné stanovisko školy**, vymezí se priority a naplánuje se společný postup. Teprve poté lze plánovat dílčí opatření uvedená níže.

Jules a Jim doporučuje následující postup:

- 1) Setkání vedení a školního poradenského pracoviště** a přijetí jednotného stanoviska
 - (viz kapitola [Setkání vedení a školního poradenského pracoviště](#), s. 4)
- 2) Informování všech zaměstnanců*kyň školy** o stanovisku a dalším postupu práce školy
 - ideálně formou mimořádné schůzky pedagogického sboru
 - (viz kapitola [2. Informování zaměstnanců*kyň školy o stanovisku a dalším postupu práce školy](#), s.7)
- 3) Informování rodičů a zákonných zástupců** o stanovisku a dalším postupu práce školy
 - ideálně formou e-mailu
 - (viz kapitola [3. Informování zákonných zástupců o stanovisku školy a dalším postupu práce](#), s. 12)
- 4) Práce s třídními kolektivy**, příp. jednotlivci
 - (viz kapitola 4 [Práce s třídními kolektivy, příp. jednotlivci, s. 15](#) a podrobně viz Příloha č. 1: [Metodický průvodce pro vyučující, s. 8](#))
- 5) Průběžné monitorování a vyhodnocování situace vedením a ŠPP**
 - (viz kapitola [5. Průběžné monitorování a vyhodnocování situace vedením a ŠPP](#), s. 16)

1. Setkání vedení a školního poradenského pracoviště

Prvním krokem by měla být schůzka vedení a školního poradenského pracoviště (dále jen "ŠPP"). **Cílem této schůzky je přijetí jednotného stanoviska školy a vytvoření jasného plánu práce.**

1.1 Stanovisko školy

Škola má několik možností, jak se k situaci po tragické události postavit, například:

- A. téma otevřít preventivně** ve všech třídách, např. třídnickou hodinou na téma tragické události.
- B. téma otevřít pouze v některých třídách** a až ve chvíli, přijde-li třída s tématem sama, nebo ukáže-li se téma jako podstatné pro bezpečí třídního kolektivu či školy.
- C. téma nechat neotevřené, nevěnovat mu pozornost** během výuky ani v rámci třídnických hodin a pouze doporučit místa podpory pro ty, kteří by ji chtěli využít (ve škole i mimo ni).

Jules a Jim doporučuje: Stanovisko B.

Doporučujeme zvolit prostřední z těchto variant, tedy mluvit o tématu jen tehdy, když nastanou následující 3 situace:

I. Za vyučujícími zajde jedinec a téma otevře.

Kompetentní vyučující může s dítětem vést podpurný rozhovor. Mějme ale na paměti, že rozhovor může být i velmi náročný a často blížící se svou povahou krizové intervenci. Ideální je mít průpravu ve vedení emočně náročných rozhovorů (např. kurz krizové intervence). Pokud vyučující vyhodnotí, že z jakéhokoliv důvodu takový individuální rozhovor nechce vést (necítí se kompetentní, je v tématu příliš emočně zatažen atp.), je důležité vědět, na koho se ve škole může obrátit pro pomoc či za ní*m žáka*yni rovnou odkázat. Tato osoba by měla být v rámci školy jasně stanovena a komunikována (*podrobněji viz příloha č. 1: Metodický průvodce pro vyučující, s. 8*).

II. Za vyučujícími přijde větší skupina a téma otevře nebo třída otevře téma přímo během hodiny.

Zde může být na místě zařadit mimořádnou třídnickou hodinu (*podrobněji viz příloha č. 1: Metodický průvodce pro vyučující, s. 11*).

III. Téma je pro třídu podstatné (např. se opakovaně objevují posměšné poznámky, žactvo je úzkostné apod.).

Tento postup budeme volit např., když vidíme, že téma rezonuje ve třídě, ale děti mají ostych o něm mluvit před vyučujícími; *když se objevují nevhodné komentáře a vtipy spojené s událostí; když zaslechneme konspirační teorie a dezinformace a další rizikové projevy chování.* Tehdy je vhodná konzultace vyučujících s členy ŠPP a možná následná mimořádná třídnická hodina (podrobněji viz Příloha č. 1: *Metodický průvodce pro vyučující, s. 16*).

Důvodem k doporučení zaujetí stanoviska B je to, že **je vhodné nabídnout dětem bezpečný prostor pro sdílení emocí spojených s událostí** (pakliže jsme k tomu jako vyučující kompetentní). Současně ale vidíme v plošném otevření tématu ze strany vyučujících ve všech třídách **několik možných rizik:**

- můžeme téma otevřít ve třídě, kde se událost většiny dětí významněji nedotýká, a tím téma pouze zveličíme (příp. u některých dětí některé emoce uměle vyvoláme atp.);
- můžeme chtít téma otevřít před třídou, ale budeme tím ošetřovat spíše vlastní potřebu povídat si o tématu (a sami pro sebe budeme možná vyžadovat podporu od třídy);
- nebo budeme chtít ošetřovat vlastní potřebu kontroly, jestli jsou všechny děti v pořádku – zde hrozí např. že budeme dětem podsouvat, že by měly událost prožívat negativně, a opět budeme tématu věnovat větší pozornost než je třeba, čímž můžeme podpořit větší úzkostnost dětí.

Doporučované stanovisko B se těmto rizikům snaží předejít a spíše dává cílenou podporu těm jednotlivcům a třídám, které ji opravdu potřebují.

Celý možný postup práce s jednotlivci i třídami a jeho jednotlivé kroky jsou popsány v příloze č. 1: Metodický průvodce pro vyučující, s. 8.)

Ať už Vaše škola zvolí jakýkoliv přístup k tématu, **doporučujeme následně zařadit nástroje zvýšené podpory pro pedagogický tým.** Může se jednat o setkání kolegiální podpory, týmovou či případně individuální supervizi či další podpůrné individuální rozhovory pro ty vyučující, kteří budou s tématem pracovat. **Dále je významným nástrojem zpětná reflexe realizovaných kroků** (viz kapitola I. [5. Průběžné monitorování a vyhodnocování situace vedením a ŠPP](#), s. 16).

1. 2 Plán práce školy

Jasný plán práce znamená rozhodnout se pro jednu variantu práce (varianty A, B, nebo C; viz [Stanovisko školy](#), s. 4) a **přizpůsobit ji možnostem a kontextu školy.**

Na setkání vedení a ŠPP zvažme **vlastní kapacity**. Je toho mnoho, co můžeme udělat v rámci péče o děti, pedagogický tým i rodiče. **Nemusíme ale dělat všechno, pokud na to nyní nemáme prostor, možnosti či kapacity.** Je dobré střízlivě odhadnout, na co máme síly a **říct si, co jsou naše priority.** Případně některá opatření můžeme přenechat externím podporujícím službám (např. pedagogicko-psychologické poradny, preventivistické organizace atp.*).

Během schůzky by také měla být **určena:**

- a) **kontaktní osoba** (či více osob), na kterou se mohou v případě potřeby podpory (ať už psychické nebo metodické) **obracet vyučující, příp. rodiče a zákonní zástupci;**
- b) **kontaktní osoba** (či více osob), na kterou se mohou **obracet děti a vyučující za ní mohou děti v případě potřeby odkazovat.**

Po této schůzce je potřeba o postupu informovat:

- 1) všechny zaměstnance*kyně školy
- 2) rodiče a zákonné zástupce.

Pro obě cílové skupiny doporučujeme připojit také *jasný doporučený postup* jejich práce a komunikace směrem k dětem (viz kapitoly [Informování zaměstnanců školy](#), s. 7 a [Informování zákonných zástupců](#), s. 12).

*Kontakty a odkazy na některé podpůrné služby naleznete v [II. Mapa podpory](#), s. 17.

2. Informování zaměstnanců*kyň školy o stanovisku a dalším postupu práce školy

2.1 Krizové řízení práce

O plánu vedení a ŠPP je potřeba informovat vyučující a další zaměstnance*kyň školy. V takto mimořádných situacích **pracujeme formou krizového direktivního řízení**. Proto vyučující a kolegy spíše *informujeme o plánu práce a dáváme prostor pouze na dotazy*, spíš než bychom vytvářeli postup společně s pedagogickým sborem, protože náš plán práce musí fungovat velmi rychle, a není tak dostatek prostoru na společné diskuse.

Doporučujeme **svolat co nejdříve mimořádnou schůzku pedagogického sboru**. Některé **prvotní informace mohou jít také jen informačním e-mailem** (např. alespoň informace o tom, co se bude sdělovat rodičům a zákonným zástupcům, viz kapitola 3 [Informování zákonných zástupců o stanovisku školy](#), s. 12).

2.2 Mimořádná schůzka pedagogického sboru

Vedení by mělo s vyučujícími probrat tato témata:

- 0) Rituál
- 1) Nabídka **podpory pro vyučující**
- 2) **Postup podpory žáků*yň** a kdo má vůbec podporu nabízet
- 3) **Cíle** pro práci se třídou **a co naopak NEDĚLAT**

0) Rituál

Před samotným řešením a řízením postupu může být vhodné dopřát sobě i vyučujícím chvíli k zastavení se a ukotvení v této náročné situaci či ke společné pietě. Každá škola má jiné způsoby řešení takových událostí, zvažte proto kontext vaší školy. Tento „nulový krok“ může proběhnout např. na začátku společného setkání formou uctění obětí zapálením svíčky a/nebo společnou chvílkou ticha. Tento společný prostor může sloužit jako první opečování sebe i kolegů*yň a může přinést klid do dalších kroků.

1) Nabídka podpory pro vyučující a žáky*ně

Nabídněte svým kolegům*yním mapu podpory, na koho se mohou obrátit ve škole i mimo ni **pro psychickou nebo metodickou podporu**. Lze se obrátit na vzdělávací organizace, poradenská pracoviště, využít supervize apod. Každý nyní může potřebovat podporu, obzvláště ti, kdo mají pomáhat.

Pamatujte na to, že **i vyučující mohou být osobně zasaženi událostí**, ať už jako blízcí obětí či svědků, samotní svědci události, nebo třeba jako bývalí studující na FF UK. **Je zcela v pořádku, když nebudou moci nebo chtít o tragické události komunikovat s dětmi a odkáží je na někoho jiného. Je na místě nabídnout vyučujícím, že se i oni sami mohou pro podporu obrátit pro pomoc a podporu** na vedení, ŠPP nebo třeba využít krizové linky (viz kapitola [II Mapa podpory](#), s. 17) a zároveň jim nabídnout konkrétní kontaktní osobu (předem určenou na schůzce vedení a ŠPP), za kterou mohou v případě potřeby posílat děti, které téma otevřít chtějí, bude-li potřeba.

Je také možné, že v souvislosti s tragickou událostí **budou třídní vyučující čelit různým obavám rodičů a zákonných zástupců o bezpečí dětí**. Je možné, že budeme vystaveni kritice rodičů k postupu práce školy (možná někteří rodiče nebudou chtít, abychom mluvili s dětmi o události, některým to možná bude připadat málo, někdo možná bude kritizovat bezpečnostní opatření školy apod.). Je vhodné domluvit s celým sborem, aby obdobné e-maily přeposílali vedení a buď spolu s nimi konzultovali odpověď nebo nechali odpověď na vedení školy. I z tohoto důvodu je velmi důležité, aby postup školy byl jasně nastaven a rodiče o něm byli dopředu informováni (viz kapitola [Informování zákonných zástupců o stanovisku školy](#), s. 12).

2) Postup podpory žáků*kyň a kdo má vůbec podporu nabízet

Jules a Jim doporučuje, aby podporu dětem poskytovali vyučující, kteří:

1. Mají potřebné kompetence a kapacitu

Standardně by měl podporu nabízet třídní vyučující. Nemůžeme ale poskytovat podporu v případě, že jsme situací sami zasaženi nebo nemáme kompetence vést krizový rozhovor s dítětem nebo třídou. Pokud vyhodnotíme, že nejsme těmi, kdo mají aktuálně nabízet podporu dětem, je zcela v pořádku domluvit se, že tuto podporu nabídne někdo jiný (kontaktní osoba, školní psycholog, školní metodik prevence apod.). Vyučující by měli od vedení dostat informace, za kým mohou děti v případě potřeby odkázat.

Mysleme na to, že pro podpůrný rozhovor je vhodné být vybavení zvláštními kompetencemi, zejm. alespoň základním povědomím o krizové intervenci, vhodná je také znalost kontextu práce s dětmi v případě hromadných neštěstí (viz doporučená literatura).

2. Děti si je vyberou jako důvěrnou osobu

Je možné, že některé děti se budou obracet o podporu na jiné vyučující než na třídní. To je naprosto přirozené, zároveň považujeme také za důležité připomenout, že to, jestli děti s někým z vyučujících (ne)chtějí o dané události mluvit, nemusí vůbec souviset s pedagogickými či lidskými

kvalitami daného člověka. Naopak je známkou profesionality respektovat to, když děti s někým o tématu nechtějí mluvit.

Zároveň doporučujeme domluvit si **kontaktní osobu pro řešení krizových situací**, za kterou může dítě nebo vyučující v případě potřeby zajít. Je fajn, když je tato osoba přítomná ve škole – v případě, že máte školního psychologa s malým úvazkem, může tuto roli dostat někdo z ŠPP nebo vyučující kompetentní pro krizovou intervenci.

Jules a Jim doporučuje následující postup podpory*:

**Následující postup je v souladu se stanoviskem B (viz kapitola [Setkání vedení a ŠPP](#), s. 4). Pokud se Vaše škola rozhodne zaujmout jiné stanovisko, upravte podle potřeb školy i postup podpory.*

➤ Domluvte si společně s týmem, že budete věnovat pozornost a čas tématu ve třech situacích:

1) Jednotlivec nebo skupinka přijde za vyučující*m mimo hodinu a chtějí téma otevřít. (Podrobný postup viz příloha č.1: [Metodický průvodce pro vyučující](#), s. 8)

2) Děti otevrou téma během hodiny.

- V takovém případě je namístě naplánovat mimořádnou třídnickou hodinu (dále jen „TH“). Ideální postup je domluvit se na tandemové práci se školním metodikem prevence nebo školním psychologem a ještě třeba ten den suplováním zajistit pro takovou mimořádnou TH čas a prostor.
- Ve spolupráci s ŠPP (a příp. v domluveném tandemu) proberte **postup práce** a domluvte se, jak budete postupovat, když děti začnou otevírat téma tragické události na hodině: **co říct dětem, koho o tom následně ze ŠPP informovat**
- Upozorněte vyučující, že děti mohou také téma otevřít skrze asociace i při běžné výuce (např. při probírání optiky si mohou asociovat zbraně a tragickou událost, při informatice může téma vyplout v souvislost s dezinformacemi).
- Děti mohou otevřít témata, např. jak se bránit útoku, regulace zbraní atp. Vyučující by měli umět rozpoznat, kdy se jedná o pouhou asociaci a kdy je namístě udělat mimořádnou třídnickou hodinu. To mohou konzultovat s ŠPP. Někdy může třída projevit potřebu sdílení emocí nebo podpory kolem tragické události skrze zdánlivě intelektuální témata jako regulace zbraní.
- Podrobný postup viz příloha č. 1: [Metodický průvodce pro vyučující](#), s. 11.

3) Vyhodnotíme, že téma je velmi živé ve třídě a je třeba s ním preventivně pracovat.

- o téma rezonuje ve třídě, ale děti mají ostych o něm mluvit před vyučujícími (např. zaslechneme hovor během přestávek, v šatně, případně dostaneme informaci o dění na sociálních sítích, v třídní skupině atp. - v takovém případě je na místě, aby škola monitorovala i informace posbírané mimo prostor školy, viz §22 a §29, 561/2004 Sb., Školský zákon;
- o když se objevují nevhodné komentáře a vtipy spojené s událostí, a to např. i na internetu ve formě koláží, memů atp.;
- o když zaznamenané konspirační teorie a dezinformace;
- o další rizikové projevy chování (např. napodobování události v rámci hry, zesměšňování či bagatelizace emocí ostatních, zvýšeně agresivní chování, interpersonální násilí ve třídě ad. – více o projevech rizikového chování viz příloha č. 1: **Metodický průvodce pro vyučující, s. 5.**

Pokud nastane některá z těchto situací, doporučujeme třídním vyučujícím konzultaci se ŠPP a domluvit se na tom,

a) jak a kdy mluvit se třídou o tragické události,

b) o čem po realizaci informovat ŠPP.

➤ **Domluvte se s týmem, že v následujícím období budete sledovat:**

1. Zvýšeně ohrožené děti, které už před touto událostí prožívaly něco složitého a které by mohly potřebovat zvýšenou podporu.

Proberte s týmem, čemu konkrétně mají věnovat pozornost. Proberte s vyučujícími **znaky potenciálně ohrožených dětí** (konkrétní znaky viz příloha č. 1: **Metodický průvodce pro vyučující, s. 4**).

Doporučujeme na schůzce vedení a ŠPP (viz kapitola [Setkání vedení a ŠPP](#), s. 4) vybrat **konkrétní kontaktní osobu, která sbírá informace** o dětech s potřebou větší podpory, např. třídní vyučující nebo/a člen ŠPP, který bude mít celkový přehled. Tato osoba bude sbírat informace od ostatních vyučujících. Sbíhání všech podnětů **u jedné osoby může zajistit větší efektivitu při zachycování zejména těch dětí, u kterých jsou změny v chování méně výrazné a u jednotlivých vyučujících se projevují dílčím způsobem.** Součástí těchto podnětů jsou také **významné informace od zákonných zástupců.**

U zvýšeně ohrožených dětí je vhodné předávat informaci s konkrétním jménem.

2. Projevy rizikového chování nebo rizikových faktorů ve třídě.

V následujícím období doporučujeme sledovat klima jednotlivých třídních kolektivů a sbírat informace o možných projevech rizikového chování.

Konkrétní projevy rizikového chování jsou podrobněji rozepsány v příloze č.1 [Metodický průvodce pro vyučující, s. 5.](#)

! Doporučujeme dát si pozor na to, aby se jména dětí s náročným chováním nešířila mezi vyučujícími. Může zde zafungovat *Rosenthalův tzv. Golem efekt*, kdy označíme dítě za problémové a naše očekávání či předsudky o dítěti ovlivní chování a výkon, čímž se stávají sebenaplnujícím proroctvím.

➤ **Proberte s týmem, co jsou cíle pro práci se třídou a co naopak NEDĚLAT:**

Toto téma je podrobně rozepsané v příloze č. 1: [Metodický průvodce pro vyučující, s. 4 a s. 6.](#)

3. Informování zákonných zástupců o stanovisku školy a dalším postupu práce školy

Prvním akčním krokem by mělo být **informování o tom, jaké škola zaujala k situaci stanovisko** (které stanovisko zvolit viz kapitola [Stanovisko školy](#), s. 4) a jak bude na tragickou událost reagovat, tzn. jaký bude další postup práce školy. Toto informování může proběhnout formou e-mailu, který pošle vedení školy.

Součástí e-mailu rodičům a zákonným zástupcům mohou být tyto body:

1. Informace o stanovisku a dalším postupu školy
2. Výzva ke spolupráci rodičů se školou
3. Výzva k rodičům, aby o události se svými dětmi mluvili
4. Mapa podpory pro děti a rodiče

V následujících kapitolách jsou konkrétní body rozepsány podrobněji, včetně nabídky konkrétních postupů.

3.1 Informace o stanovisku a dalším postupu školy

Doporučujeme stručně informovat rodiče, jakým způsobem nyní bude škola postupovat.

Možná formulace do e-mailu rodičům:

*„Vážení rodiče,
vzhledem k nedávné tragédii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy se v současnosti událostem kolem střelby věnuje ve společnosti velká pozornost. Považujeme proto za nezbytné věnovat tématu pozornost i na naší škole.*

Pokud s námi děti toto téma otevřou, budeme s nimi předem domluveným, podpůrným způsobem o tragické události mluvit a budeme jim nabízet případné další možnosti podpory v rámci školy (například podporou u školního psychologa nebo dalších členů školního poradenského pracoviště) nebo mimo ni (např. Linku bezpečí ad.)“

Více míst podpory, které můžete doporučit, viz kapitola [II. Mapa podpory](#), s. 17.

3. 2 Výzva ke spolupráci rodičů se školou

Je vhodné požádat rodiče o spolupráci a **informace, jestliže jejich dítě prožívá nějaké náročné emoce** v souvislosti s tragickou událostí střelby.

Možná formulace do e-mailu rodičům:

„Tato tragická událost zasáhla různým způsobem řadu z nás. Jestliže víte, že Vaše dítě prožívá jakékoliv náročné emoce v tomto období, velmi oceníme, když nás o tom budete informovat, abychom mohli každému nabídnout patřičnou podporu. Pokud nás o něčem takovém informovat chcete, obraťte se prosím na třídní vyučující, příp. na [doplňte stanovenou kontaktní osobu, JMÉNO a KONTAKT] , který*á je stanovenou kontaktní osobou pro téma tragické události na FF UK.“*

*(viz kapitola [Setkání vedení a ŠPP](#), s. 4)

Je také možné **zřídit škole speciální e-mail, který bude spravovat např. stanovená kontaktní osoba či tým ŠPP** a bude určen pouze komunikaci související s tématem tragické události.

Pokud se na školu budou rodiče obracet, je dobré mít na paměti, že i **kompetence a pravomoci jednotlivých zaměstnanců školy mají své hranice** a nemohou sloužit jako psychologická podpora, mohou žáky*ě a rodiče však pro další odbornou pomoc a podporu nasměrovat.

3. 3 Výzva k rodičům, aby o události se svými dětmi mluvili

Doporučte rodičům, **ať si doma se svými dětmi o události povídají**, pokud děti chtějí. Je možné, že nyní řada dětí nebude mít možnost otevřeně mluvit o svém vlastním vnímání a prožívání této situace, a budou ji tím pádem muset zpracovávat samy. Případně existuje riziko, že budou volit méně vhodné formy vyrovnávání se (zesměšňování či napodobování incidentu, vyhledávání neověřených či poplašných zpráv atp.).

Možná formulace do e-mailu rodičům:

„Doporučujeme Vám s dětmi mluvit o tragické události a hlavně o jejich vlastním vnímání a prožívání této situace, pokud o tom děti mluvit chtějí. Vnímáme, že je důležité, aby nyní na takové obtížné téma nebyl nikdo sám. Dále doporučujeme mluvit s dětmi o tom, jaké informační zdroje nyní sledují, zejména pak u malých dětí je dobré monitorovat jejich přístup ke zprávám, které je mohou šokovat či strašit.“

Můžete **podpořit rodiče v tom, jakým způsobem nyní komunikovat** s dětmi:

„Je možné, že se teď děti nějaký čas budou bát jinak běžných situací, které jim dříve nedělaly potíže. Strach je jednou z mnoha přirozených reakcí na tragickou událost. Může se objevit mmj. i strach jít do školy. Pokud by o tom Vaše děti začaly samy mluvit, snažte se jim tento strach nerozmlouvat, ale vyslechněte je s vážností. Poté můžete hledat cesty, jak se v náročném období podpořit. Např. můžete nějaký čas dítě doprovázet do školy, případně jej můžete podpořit v domluvě s kamarády, aby do školy jezdili spolu. Malým dětem může pomoci mít u sebe nějaký ochranný talisman. V případě strachu jej pak může vzít do ruky a nabrat z něj odvalu. Podobně může fungovat společný obrázek namalovaný na ruku dítěte i rodiče (např. srdíčko), dítě se jej během dne může na podporu kdykoliv dotknout.“

Je také možné, že děti budou prožívat jakékoliv jiné emoce mimo strach nebo se setkáte s některou z možných nečekaných reakcí, jako je např. smích ohledně události atp. Všechny reakce jsou přirozený způsob, jak se s mimořádnou událostí vyrovnat, přijměte tyto reakce a případně dopřejte dítěti potřebnou podporu a vytvořte prostor, kde se o situaci pobavíte a dítě bude moci sdílet své prožitky, případně neváhejte vyhledat odbornou pomoc.“

Do e-mailu rodičům můžete jako přílohu vložit například **infografiku od organizace Locika** (viz [III. Další zdroje a metodické materiály](#), s. 19).

3. 4 Mapa podpory pro rodiče a děti

Je vhodné doporučit rodičům, kam se mohou obrátit pro pomoc, jestliže ji potřebují sami pro sebe nebo pro své děti. Rodiče nyní mohou potřebovat doporučení, kde hledat psychickou podporu, ale také třeba doporučení, jak komunikovat s dětmi o tragické události a kde hledat další informace a podpůrné zdroje.

Doporučte rodičům a jejich dětem, kam se mohou obrátit:

- v rámci školy** (třídní vyučující, stanovená kontaktní osoba pro tragickou událost, školní metodik*čka prevence, školní psycholog*žka apod.). Utvrďte rodiče a děti, že se na vás jako školu mohou obrátit o podporu;
- mimo školu, na externí služby** (do e-mailu dále můžete vložit konkrétní odkazy, viz kapitola [II. Mapa podpory](#), s. 17).

4. Práce s třídními kolektivy, příp. jednotlivci

Vedení a ŠPP by mělo metodicky vést vyučující v tom,

- jak mají vést podpůrné rozhovory s dětmi,
- jakým způsobem se věnovat tématu ve třídě,
- kdo a v jakém rozsahu může podporu dětem poskytovat.

Doporučujeme **nastavit jasný postup, jak reagovat v případě, když téma někdo z dětí otevře nebo bude chtít otevřít.** Školní poradenské pracoviště by mělo vyučujícím doporučit konkrétní postup, co v takovém případě dělat. Doporučujeme vyučující pro jistotu vždy **před cíleným otevřením tématu odkázat na konzultaci se ŠPP nebo předem určenou a komunikovanou styčnou osobou.**

Doporučujeme mít kontaktní osobu pro krizové situace ve škole a pracovat pod supervizí.

Podrobný popis možné práce s třídními kolektivy i jedinci v různých situacích **je rozepsán v samostatné příloze č. 1: Metodický průvodce pro vyučující, s. 8.**

5. Průběžné monitorování a vyhodnocování situace vedením a ŠPP

V průběhu následujícího období **je vhodné pravidelně monitorovat stav třídních kolektivů, jednotlivých dětí i vyučujících**. To znamená neustále sbíráme informace. **Stále sledujeme zvýšeně ohrožené jedince a stále sledujeme případné projevy rizikového chování** (viz kapitola [Setkání vedení a školního poradenského pracoviště](#), s. 4).

Kromě **sběru informací od jednotlivých vyučujících** je možné zařadit různé **monitorovací techniky** (např. ranní semaforey nálady, práci s emočními kartami, ranní komunitní kruhy s možností volného sdílení bez daného tématu atp.).

Je možné, že na základě vyhodnocování situace budeme **nastavovat nějaká další opatření** (např. týmovou či individuální supervizi, krizovou intervenci, vzdělávání pro vyučující, selektivní prevenci atd.).

Jules a Jim nabízí konzultace pro práci vedení a ŠPP, neváhejte se na nás obrátit.

Můžeme také sledovat, zda se neobjevují některé ze speciálních situací popsaných **v příloze č. 1: Metodický průvodce pro vyučující, s. 17**.

Zásadní je také věnovat **s určitým časovým odstupem prostor pro reflexi a evaluaci postupů školy** (např. zhodnocení, které nástroje a použité postupy byly funkční, které se naopak zpětně ukazují jako nevhodné či rizikové). Z této reflexe doporučujeme sepsat jednoduché výstupy pro případné další krizové situace. Dále může být **užitečným nástrojem také supervize**. Ta může probíhat individuálně či týmově, doporučujeme realizovat ji s dobrovolnou účastí. Jejím obsahem může být **sdílení prožitků a myšlenek**, které daný člověk zažíval při práci s tématem (např. v rozhovorech se třídou či s jednotlivci). Jedná se o významný nástroj pro psychohygienu a profesní rozvoj. Zejména při práci se zátěžovými situacemi může být velmi podpůrná.

II. Mapa podpory

Všichni bychom měli mít síť lidí a míst, kam se může obrátit o podporu a pomoc. Podpora může být ve škole i mimo ni.

Přístup k podpoře usnadní, když:

- známe kontakty na podporu a tyto kontakty **jsou na viditelném a dostupném místě** (ve třídě, na chodbě, na záchodech, v relax koutku atp.) či je má každý někde **individuálně napsané či uložené** (v žákovské knížce, notýsku, na kartičce v penále atp.);
- **pravidelně připomínáme** kontakty a místa, kam se pro pomoc a podporu můžeme obrátit
- **osobně známe osoby**, které nás mohou podpořit (např. ŠP, ŠMP apod.).

1. Podpora pro děti a dospívající

Doporučujeme dát dětem vytištěný papír s kontakty na podporu (můžete využít materiál z **přílohy č. 2: Kde najdu pomoc a podporu?**

A) Kam se děti mohou obrátit o pomoc a podporu ve škole.

Např.:

Školní psycholog*žka

Školní metodik*čka prevence

Další osoby z týmu školního poradenského pracoviště

B) Některá doporučená místa podpory pro děti.

Např.:

Linka bezpečí – telefon a chat

(116 111)

Nepanikař – aplikace ke stažení zdarma s technikami pro zvládnání náročných situací (<https://nepanikar.eu/>)

Centrum Locika – chat

(<https://www.centrumlocika.cz/>)

Dětské krizové centrum – chat, telefon, osobní návštěva

(+420 241 484 149, +420 777 715 215)

2. Podpora pro rodiče a zákonné zástupce

Rodičovská linka (pod Linkou bezpečí)

(+420 606 021 021)

Krizová linka SPIS pro blízké a pozůstalé

(+420 227 272 25)

Sociální klinika – pro zasažené událostí nabízejí až 3 konzultace zdarma.

<https://www.socialniklinika.cz/>

(Na webových stránkách informace není, lze se odkázat na jejich [Facebook](#).)

3. Podpora pro vyučující a další zaměstnance*kyně

Vyučující mohou také využít linku:

Rodičovská linka (pod Linkou bezpečí)

(+420 606 021 021)

Zde je odkaz s kontakty na nabídku **supervizí** zdarma:

[Supervizní podpora v souvislosti s událostí na FF UK](#)

Sociální klinika – pro zasažené událostí nabízejí až 3 konzultace zdarma.

<https://www.socialniklinika.cz/>

(Na webových stránkách informace není, lze se odkázat na jejich [Facebook](#).)

Odborné konzultace Jules a Jim, z.ú. (pro vedení, ŠPP, případně pro vyučující)
kontakt: programy@julesajim.cz

III. Další zdroje a metodické materiály:

[MŠMT doporučení jak hovořit s žáky o tragické události včetně různých infografik](#) (infografika [Nevypust' duši](#))

[MŠMT doporučení pro krizové situace spojené s násilím](#)

[Infografika](#) (jak mluvit s dětmi po tragické události) organizace **LOCIKA**

[Infografika](#) (jak podpořit děti) organizace **SOFA**

[Doporučení pro práci se školním násilím NSAP.](#)

[Metodika \(nejen\) pro práci s dezinformacemi organizace Jules a Jim, Internetoví úžasňáci.](#)

Kniha popisující práci s traumatem ve škole, včetně konkrétních technik pro práci s třídními kolektivy i jednotlivci:

[Trauma očima dítěte, Peter A. Levine a Maggie Kline, 2012.](#)

*Metodiku zpracovali*y Matyáš Grimmich, Markéta Borovcová a Veronika Kanát.
Metodika vznikla v organizaci Jules a Jim, z.ú. v lednu 2024.*